

TAJKUNOVA MEDIJSKA HOBOTNICA NE PODLEŽE NI JEDNOM JEDINOM PROPISU DRŽAVE KOJU TRUJE

Predsednici Vlade Srbije, Ani Brnabić
Ministru za informisanje i telekomunikacije, Mihailu Jovanoviću

SMERNICE ZA IZMENE I DOPUNE MEDIJSKIH ZAKONA
ZBOG ZLOUPOTREBE EVROPSKE KONVENCIJE O
PREKOGRAĐIĆNOJ TELEVIZIJI

1. Činjenično stanje

♦ **Činjenica 1:** Evropska konvencija o prekograničnoj televiziji obavezuje na *prihvatanje legislativnih isprava i dozvole države u kojoj je televizija registrovana* i omogućava neometan rad televizije u drugoj državi *bez neophodnih isprava i dozvola u njoj*. Zbog toga je u konvenciji *emitovanje i reemitovanje signalna definisano kao istovremeno*, što ima svojih prednosti na jedinstvenom i jurisdikciono unifikovanom prostoru Evropske unije. Srbija je, međutim, prihvatala Konvenciju *tako nije članica Evropske unije*.

♦ **Posledica 1:** Prihvatanjem Konvencije, Srbija je prihvatala nadležnost regulatora druge države, pa samim tim i *nadležnost druge države u odlučivanju o pravim stvarima* koje se reguliraju od tlu prava za koje je regulator nadležan, tj. *medijsko pravo*. Ukoliko je fizičko ili pravno lice oštećen sadržajem koje je proizvela prekogranična televizija, *pravnu zaštitu u oblasti medijskog prava može da potrazi isključivo u institucijama država Evropske unije*. Zakon o javnom informisanju i medijima, kao stozor medijskog prava se na prekogranični televiziju jer se na nju odnosi zakon države nadležnog regulatora.

♦ **Posledica 2:** Ove prekogranične televizije na terenu države Srbije *stavlja u povlašćen položaj* i odnosu na bilo kiju drugu televiziju koja je u nadležnosti domaćeg regulatora i u bitnom *ostavlja zaštitu prava oštećenih fizičkih i pravnih lica u Srbiji, koja najčešće odstupa od zaštite svojih prava u inostranstvu*. Sa druge strane, i bez reciprociteta, vlasnici prekograničnih televizija *neometano mogu da zaštite svoja i prava svojih televizija u inostranstvu* ukoliko ih oštete fizička ili pravna lica u Srbiji (videti presudu Švajcarskog suda u slučaju Dragan Šolak protiv Pinka, Studija B i Informera).

♦ **Posledica 3:** Činjenica da prekogranična televizija ne može odgovarati prema domaćim propisima iz oblasti medijskog prava i shodno tome, nemeta nijednu osudjujuću presudu protiv sebe u Srbiji *može dovesti do pogrešnog zaključka da u odnosu na televiziju su registrirane kod domaćeg regulatora protivodi nedovoljeno profesionalnosti i etičnosti sadržaja*. Zloupotrebljavajući ovu posledicu usvajanja Konvencije, Junajted grupa za glavnu marketsku strategiju *sa predumisljena birala je svoje prekogranične televizije od osnivanja brendira i domaćoj javnosti neistinko predstavlja upravo kao jedine profesionalne, nezavisne i slobodne medije u Srbiji*.

2.

Činjenica 2: Na Evropsku konvenciju o prekograničnoj televiziji *u Srbiji se pozivaju isključivo televizije Junajted grupe*. Ova kompanija svoj kompletan asortiman televizija koje producira, preko kabloskog distributeru koji poseduje, vezuje za Konvenciju, što svaku od njih formalno-pravno u Srbiji čini reemiterom, *ako im se sva infrastruktura i svi zaposleni nalaze u Srbiji*. Registravane kod prekograničnog regulatora, ove televizije, isprave i dozvole, pa samim tim i obaveze vuku od regulatora strane države, na osnovu čega pre Konvenciji *automatski stišu prava kao i svaka druga televizija koja je u Srbiji registrirana kao emiter*.

♦ **Posledica 1:** S obzirom na to da rade u Srbiji, *da im se sva infrastruktura koju koriste za obavljanje svakodnevne delatnosti nalazi u Srbiji* i da im se poslovna rutina ni po čemu bitnom ne razlikuje od rutine kolega zaposlenih na televizijama registriranim kod regulatora u Srbiji, *zapostene na televizijama Junajted grupe u praksi uopšte ne dotiče članicu da rade na prekograničnoj televiziji*. To znači da je odluka kompanije da sve televizije iz asortirana veže za Konvenciju *dodata isključivo radi formalno-pravnih postrojaka koje takvo odluka provode*. Ako bi kompanija sutra odlučila ili bila primorana da status prekogranične televizije zameni statusom televizije registravane kod domaćeg regulatora, *zapostene ne bi osteli absolutno nikakav promen* (videti sa kakvom je lakoćom televizija NI BIH odbacila status prekogranične televizije kada joj je, međutim, prihvatala Konvenciju *tako nije članica Evropske unije*).

♦ **Posledica 1:** Prihvatanjem Konvencije, Srbija je prihvatala nadležnost regulatora druge države, pa samim tim i *nadležnost druge države u odlučivanju o pravim stvarima* koje se reguliraju od tlu prava za koje je regulator nadležan, tj. *medijsko pravo*. Ukoliko je fizičko ili pravno lice oštećen sadržajem koje je proizvela prekogranična televizija, *pravnu zaštitu u oblasti medijskog prava može da potrazi isključivo u institucijama država Evropske unije*. Zakon o javnom informisanju i medijima, kao stozor medijskog prava se na prekogranični televiziju jer se na nju odnosi zakon države nadležnog regulatora.

♦ **Posledica 2:** Prekogranične televizije Junajted grupe predstavljaju da imaju sedište u državi članici Evropske unije i da odluke o poslovnim planovima navodno donose u toj zemlji (Luksemburgu). U članu 5 stav 3 dela Konvencije „Duznosti država ugovornica sa čijih se teritorija vrši emitovanje“, *sedište prekogranične televizije određuje se sputom u kojoj državi radi značajan deo radne snage na poslovima radiodifuznog emitovanja*. S obzirom na činjenicu da se u slaruju prekogranične televizije Junajted grupe *značajan deo radne snage koja radi na tim poslovima ne nalazi u Luksemburgu (sedište regulatora), niti u Sloveniji (sedište emitera) već u Srbiji*, iz Konvencije se ne može isčitati *opravdani kriterijum po kojem je država Evropske unije određena kao emiter*.

♦ **Posledica 3:** Činjenica da prekogranična televizija ne može odgovarati prema domaćim propisima iz oblasti medijskog prava i shodno tome, nemeta nijednu osudjujuću presudu protiv sebe u Srbiji *može dovesti do pogrešnog zaključka da u odnosu na televiziju su registrirane kod domaćeg regulatora protivodi nedovoljeno profesionalnosti i etičnosti sadržaja*. Zloupotrebljavajući ovu posledicu usvajanja Konvencije, Junajted grupa za glavnu marketsku strategiju *sa predumisljena birala je svoje prekogranične televizije od osnivanja brendira i domaćoj javnosti neistinko predstavlja upravo kao jedine profesionalne, nezavisne i slobodne medije u Srbiji*.

♦ **Posledica 3:** Činjenica da prekogranična televizija ne može odgovarati prema domaćim propisima iz oblasti medijskog prava i shodno tome, nemeta nijednu osudjujuću presudu protiv sebe u Srbiji *može dovesti do pogrešnog zaključka da u odnosu na televiziju su registrirane kod domaćeg regulatora protivodi nedovoljeno profesionalnosti i etičnosti sadržaja*. Zloupotrebljavajući ovu posledicu usvajanja Konvencije, Junajted grupa za glavnu marketsku strategiju *sa predumisljena birala je svoje prekogranične televizije od osnivanja brendira i domaćoj javnosti neistinko predstavlja upravo kao jedine profesionalne, nezavisne i slobodne medije u Srbiji*.

♦ **Činjenica 3:** Konvencija se ni na koji način *ne odnosi na vlasništvo televizija*, što ne treba brkati, *već na nadležnost regulatora i legislative*, tj. da regulator i propisi države u kojoj se televizija emituje *imaju supremaciju nad legislativom države u kojoj se televizija reemituje* jer se Konvencija pretpostavlja poštovanje standarda i obaveza koje nameće nadležni regulator. Medijski zakoni u Srbiji, međutim, napisani su na način da *isključivo primenjuju na televizije i medije koji su zavedeni kod domaćeg regulatora*.

♦ **Posledica 1:** *Pitanje vlasništva televizija (krajnji vlasnik) nema nikakve veze sa tim u kolot državi je te televizija kod regulatora registrirana jer su to dve odvojene stvari*. Npr. televizije B92 i Prva su donedavno imale stranog vlasnika, ali su uvedeno bile registrirane kod domaćeg regulatora, poput što su to danas televizije Euronews Serbia ili Bloomberg Adria. *Termen prekogranična televizija nije isto što i strana televizija*, jer upućuje samo na činjenicu da se meteo nadležni regulator nalazi u inostranstvu. Međutim, *jedino su televizije Junajted grupe, od onih koje pružaju medijske usluge u Srbiji, emituju program na srpskom jeziku, registrirane kod stranog regulatora*.

♦ **Posledica 2:** Pošto je izmenama i dopunama članova 73 i 74 Zakona o elektronskim medijima televizijama Junajted grupe omogućeno pružanje medijskih usluga bez prethodnih dozvola i odobrenja, za čije izdavanje je zadužen nadležni regulator, *te televizije nisu upisane u Registar medijskih usluga preko kojeg po istom zakonu domaći regulator (REM) ostvaruje nadležnost*. Član 4 stav 2 pokazuje da domaći regulator televizijama Junajted grupe *ne može izreći nijednu kaznu meru ako se za tim ne sozvati regulator u inostranstvu*. Doslednici pokusali domaćeg regulatora da izrekne kaznene mere ovisne televizijama *zavrelili su na način da nadležni regulator u Luksemburgu ni na jedan nije reagovan ili ga nije odobrio*.

♦ **Posledica 3:** Članovi 29 i 30 Zakona o javnom informisanju i medijima svedoče o tome da se ovak zakon primenjuje i da *ko da medije prepoznaje samo ona sredstva javnog informisanja koja se registrisu u Registru medija, ne prisposuji striktnu obavezu nijednom sredstvu javnog informisanja* da to učini. Ovo implicira da je bilo kom sredstvu javnog informisanja u Srbiji, *koje želi da izbegne jurisdikciju ovog zakona, dovoljno da se redovastno ne registrise u Registru medija*. Televizije Junajted grupe, koje su deo zaokruženog sistema koji poseduje distributer (SBB kabloske mreže), firme za prodaju reklamnog prostora (CAS Media, Direct Media) i iz kojeg stoji bogati strani investicioni fond, *odnosno čija egzistencija nije ugrožena posledicama neupisivanja u Registar medija* iz člana 44 (bez prava na projektno finansiranje i oglašavanje javnih preduzeća i državnih institucija), *zahvaljujući sviđaj labovu i relativitorskoj definiciji pojma medija u zakonu ne pronalaze nikakav razlog da budu pod njezovom jurisdikcijom sve i da u Srbiji nemaju status prekograničnih televizija*.

2. Smernice za izmene zakona

♦ **ZAKLJUČAK 1:** Sve navedene činjenice i posledice, izuzev Posledice 3 u delu Činjenica 3, pa samim tim i sljopotrebe, direktno ili indirektno prouštaju i prelaze u *pravila Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji* od strane države Srbije, odnosno usvajanja Zakona

o potvrđivanju Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji 2009. i njegove primene od izmena i dopuna Zakona o elektronskim medijima 2014. godine.

♦ **Smernica 1:** Budući da Posledice 1 i 2 u delu Činjenica 1 ne mogu biti prevladane, te problemi koji prolaze iz njih razreši *sve dok Srbija ne postane punopravna članica Evropske unije i ne dođe do umifizacije jurisdikcionog prostora*, kao i da Junajted grupe u svim navedenim posledicama, izuzev Posledice 3 u delu Činjenica 3, eksploatiše i *zloupotrebljiva okolnost Srbija još nije članica Evropske unije, a najdirektnije u Posledici 3 delu Činjenica 1, predlaže da momentalna suspenzija primeњive Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji do trenutka kada Srbija postane punopravna članica Evropske unije*, i to dodavanjem stava u člancu 74 Zakona o elektronskim medijima: „*Održave da iz Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji primeњiva se od momenta kada država Srbija postane punopravna članica Evropske unije*“ Usvajanjem ovog predloga suspenduje se mogućnost rada prekograničnih televizija u Srbiji, što znači da će Junajted grupe, ako želi da nastavi da emituje elektronski sadržaj, biti primorana da svoje televizije registruje kod domaćeg regulatora (REM) u skladu sa *Zakonom o elektronskim medijima*, što će dalje okončati njihov povlašćeni položaj u odnosu na druge televizije i izjednačiti ih sa njima ne samo po pravima kao do sada, nego i po obvezama koje sledi iz tog zakona.

♦ **Smernica 2:** Budući da je definicija pojma medija u Zakonu o javnom informisanju i medijima određena isključivo u zavisnosti od toga da li je sredstvo javnog informisanja registrirano u Registru medija i da se same *ukoliko je registrisano na njemu primenjuje i trećira ga kao medij*, neophodno je u zakonu koji je stozor medijskog prava *uvesti uslov obavezne registracije kako se zaokruženi sistem ponuti Junajted grupe, u smislu Postrede 3 iz delu Činjenica 3, ne bi ušao u njegovu jurisdikciju*. Zbog toga se po stavu 2 člana 29 predlaže uvedenje stava: „*Televiziji ili radio program koji se emituje teritorijalno ili je deo asortirana distributer (kabloski ili neki drugi operator) ili se emituje putem stručne platforme na Internetu, a koji se potorno ili delimično protvodi u Srbiji, u obvezi je da se registrise u Registru medija, u skladu sa ovim zakonom*“. Tek usvajanjem ovog i predloga obuhvaćenog Smernicom 1 ovog Zaključka upoznava se puna nadležnost Zakona o javnom informisanju i Zakona o elektronskim medijima nad televizijama Junajted grupe, te mehanizam odgovornosti prema gredanima i institucijama države Srbije kakav važi i za druge televizije. Obe smernice poštuju načelo minimalnih intervencija, ne menjaju postojeći tekst zakona ga samo dopunjaju.

♦ **ZAKLJUČAK 2:** Država Srbija trebalo bi da doneše odluku da li, u periodu posto usvoji smernice iz Zaključka 1, *daleći uči da ima status ugovornice Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji*, s obzirom na predočene činjenice i posledice, kao i na celokupno istaknuće koje ima televizija Junajted grupe od kada je započela prima Konvencije.

♦ **Smernica 1:** Ukoliko država Srbija u periodu posle izmena i dopuna medijskih zakona u nekom trenutku odluci da više ne želi da bude ugovornica Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji, trebalo bi u skladu sa članom 33 stav 1 Konvencije *da uputi pisano obaveštenje Generalnom sekretoru Savez Evrope o otkazivanju Konvencije*. Po

5. stavu 2 istog člana *otkazivanje će bez drugih posledica po Srbiju stupiti na snagu šest meseci od momenta kada Generalni sekretar Savez Evrope primi obaveštenje o medijima obrisati sve odredbe koje su bile rezultat privlačenja Konvencije, uključujući i stav u člancu 74 dodat na osnovu smernice 1 Zaključka 1 ovog dokumenta*.

♦ **Smernica 2:** Država Srbija trebalo bi što pre posle izmena i dopuna medijskih zakona da osmre specijalno radno telo u saradnji sa nadležnim javnim tužilaštvom i formira predmet u vezi sa Junajted grupom, sa ciljem da se utvrdi da li je u osnivanju i radu njenih prekograničnih televizija, time i u zloupotrebi prava datih Konvencijom, od trenutka kada je otvorelo pnenja primena u Srbiji, bilo elemenata krivičnog dela, odnosno da li su te televizije osnovane u cilju izbegavanja zakona u oblastima koje su bile pokrivene Konvencijom koji bi se odnosili na njih da su se nalazile pod zloupotrebu, na šta upućuju činjenice i posledice iz ovog dokumenta.

Išvan Kaić

ŠOLAKOVA FABRIKA LAZI ZAOBIŠLA SVE ZAKONE SRBIJE

Išvan Kaić, medijski analitičar, u dopisu premijerki i nadležnom ministru ukazao na sve pogubne posledice prevare kojom se služi „Junajted grupa“

EKIPA SRPSKOG TELEGRAFA
redakcija@srpskitelegraf.rs

Išvan Kaić, analitičar medija, uputio je premijerki Ani Brnabić i ministru informisanja Mihailu

Jovanoviću dopis „Smernice za izmene i dopune medijskih zakona“ zbog zloupotrebe evropske konvencije o prekograničnoj televiziji, a kojim bi se televizijama „Junajted grupe“, u vlasništvu tajkuna Dragana Šolaka, oduzeo povlašćen položaj koji trenutno uživaju i izjednačio ih s domaćim TV stanicama. Kaić u pomenutom dopisu navodi da je Srbija prihvatanjem

Evropske konvencije, kojom se omogućava neometan rad televizije u drugoj državi bez neophodnih dozvola, iako nije članica EU, omogućila „Junajted grupu“ da bi se utvrdilo da li je u osnivanju i radu njenih prekograničnih televizija, time i u zloupotrebi prava datih konvencijom, bilo elemenata krivičnog dela.

Kaić</